

СУЧАСНИЙ СТАН ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ УКРАЇНИ

Дерев'яно Ю.М., Лисенко Д.О.

Лісова промисловість України – одна з найстаріших галузей, яка, займаючись заготівлею, механічною обробкою та хімічною переробкою деревини, виробляє конструкційні матеріали: круглий ліс, вироби з дерева, меблі, целюлозу, папір, картон та інше. Незважаючи на те, що застосування деревини знижується за рахунок впровадження пластмас та інших штучних і синтетичних матеріалів, попит на деревину зростає, вона перетворюється на дедалі дефіцитніший матеріал.

Як відомо, лісові ресурси України є дуже обмеженими і забезпечують власні потреби лише на 20-25%. До лісових ресурсів відносять, крім деревних, технічні, харчові, кормові та інші ресурси, а також корисні властивості лісу – водоохоронні, захисні, кліматорегулюючі, санітарно-гігієнічні, оздоровчі тощо. Ліси в Україні відіграють переважно ґрунтозахисну, водоохоронну роль, служать “легенями” великих міст. Лісистість території держави складає лише 14,3%, а розміщення лісів дуже нерівномірне. Обсяг заготівель лісу, що ведуться на Поліссі та Карпатах, не задовольняє потребам країни, які забезпечуються частково за рахунок поставок з Росії та Білорусі. Величезних збитків галузі завдала аварія на Чорнобильській АЕС.

Серед міжгалузевих комплексів питома вага лісовиробничого комплексу (ЛВК) за обсягом виробництва становить 2,8%, за чисельністю працюючих – 4,6%, за вартістю основних виробничих фондів – близько 2%. Поставками готової продукції і лісоматеріалів комплекс пов'язаний з більш ніж 100 галузями.

Аналізуючи стан лісових ресурсів, варто відзначити їхню невелику кількість та проблеми з структурою, а саме невелику лісистість (14,3%), нерівномірний розподіл (в Українських Карпатах ліси займають 40,5% від площі, в Кримських горах – 32%, на Поліссі – 26,1%, в Лісостеповій зоні цей показник складає 12,2%, а в Степовій – 3,8%) та віковий склад. У державних лісах України переважають молодняки (44%). Інші вікові групи становлять: середньовікові – 39%; пристигаючі – 10%; стиглі й перестійні – 7%, а такий стан важко назвати оптимальним. Враховуючи те, що виробничий цикл

розтягується на 100 років, то кардинальна зміна лісових ресурсів видається неможливою, потрібні десятиріччя, щоб привести лісові ресурси до оптимальних показників і відповідне розумне планування на майбутнє. Не будемо забувати, що при всіх недоліках лісова галузь на даний момент постачає дуже цінні породи дерев, такі як дуб, горіх, бук та інші. Велику частину деревини складають деревинні ресурси імпортовані з Російської Федерації.

Однією з головних проблем також є незаконна та "варварська" вирубка лісів. За законом деревина отримує ринкову вартість лише після вирубки. Лісничі з цією проблемою самостійно справитися не в змозі, особливо за умов недофінансування.

Крім іншого, пожежі – одна з найбільших проблем лісового господарства. Щорічно в лісах Держкомлісгоспу виникає близько 3 тис. лісових пожеж загальною площею біля 2 тис. га. Але техніки для пожежегасіння не вистачає (257 лісових пожежних станцій, працює 507 пожежних автомобілів, при 10 млн. гектарів лісів). Недостатньо проводиться профілактично-роз'яснювальна робота з населенням.

Іншою проблемою сучасної лісової промисловості є ефективність виробництва. Більшість засобів виробництва нам залишилися ще з ХІХ ст., коли лише почала формуватися ця галузь. А безпосередню ефективність відображають цифри: за рахунок власних ресурсів потреби держави в деревній сировині та продукції лісової промисловості задовольняються тільки на 1/3, тоді як деревні відходи використовуються тут на 50-60%, а використання біомаси є значно нижчим, ніж у розвинутих країнах, в 2006 році замінено лише 49 одиниць обладнання.

Серед інших проблем – нестача кадрів, не впровадження нових технологій, майже відсутність наукових закладів і т.д. Постає закономірне питання, а чи потрібна нам ця галузь взагалі? При зростаючому попиті на деревину країна може і повинна забезпечити власне виробництво, будь-які витрати на оновлення виробництва безперечно себе виправдають. Аналізуючи проблему, ми дійшли висновку, що основа проблема лежить у законодавчій та управлінській сфері. Вирішивши ці проблеми і проблеми фінансування, ми приберемо перепони на шляху до розвитку галузі. Потенційні перспективи галузі – збільшення вдвічі долі у ВВП, забезпечення країни деревиною, розвиток суміжних галузей.